

*Колісник І.М.
студентка магістратури
юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету
науковий керівник д.іст.н., професор кафедри
інформаційної та соціокультурної діяльності ТНЕУ
Гомотюк О.Є.*

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ В ЦИФРОВОМУ СУСПІЛЬСТВІ

З появою поняття «інформаційне суспільство», яке виникає під впливом вражаючих успіхів практичного використання кібернетики та інформатики, стає зрозуміло, що поняття «інформація» набуває іншого, більш широкого та багатозначного змісту. З цього моменту в теорії масової комунікації визначаються два магістральні напрямки, які будуть вести суперечку між собою: чи є «аудиторія об'єктом маніпуляції», чи вона – «співучасник і партнер інформаційного процесу»?

Нові реалії першим спробував урахувати М. Маклюен, чий теоретичний постулат «Сам засіб комунікації і є повідомленням» (The medium is the message) [1, с. 304] перевів усі подальші суперечки теоретиків масової комунікації в іншу площину. Справа не лише в тому, що засіб комунікації впливає як на людину та суспільство, так й інші засоби масової комунікації, перш за все і переважно самим фактом свого існування, М. Маклюен першим почав тлумачити масову комунікацію не як «канал» чи «медіум», як це робить Лассуелл у своїй схемі, а як особливу реальність, що претендує на власну самоцінність і навіть на інформаційний аспект управлінського впливу комунікації на інші інститути, а паралельне існування суспільного інституту комунікації поряд з іншими аналогічними інститутами. [2, с. 13]. Теорія М. Маклюена фактично вийшла за межі вивчення масової комунікації як такої. Саме нові засоби і способи комунікації, на думку канадського вченого, починають не лише активно впливати на соціальний устрій, а й формувати його в глобальних масштабах. Широко відомий термін «глобальне село» означав не просто перехід від «галактики Гутенберга» (ери друкарського верстата і панування книги) до «телевізійної галактики» (ери панування зображення), а й певний кінцевий підсумок еволюції людства та його суспільства. По суті, з цього моменту можна говорити не про вивчення масової комунікації та її місця й ролі в житті суспільства, а про характеристику нового типу суспільства, стрижнем і єднальним чинником якого є інформація у глобальному її розумінні.

М. Маклюен заклав також підвалини культурологічної теорії комунікації. Він стверджував, що засоби масової комунікації формують характер суспільства, а «масова культура» (названа ним фольклором індустріального суспільства) залучає людину до духовних цінностей. У «глобальному селі» за допомогою електронної комунікації організується дозвілля людей. Системи культури, що розвивались протягом історії людства, М. Маклюен розподілив на усну, писемну й аудіовізуальну, вважаючи головним для успішної міжособистісної взаємодії вивчення комунікативних засобів. «При читанні книг,

– підкреслював він, – люди думають лінійно і послідовно, а при читанні електронної інформації – «мозаїчно», через інтервали». Ця звичка настільки вкорінюється, що дозволяє й книги читати «по діагоналі», виловлюючи з них лише інформацію, яка цікавить читача. Основним засобом інформації, за М. Маклюеном стає телебачення, яке створює і нові соціальні відносини, і нову людину [3, с. 158 – 159].

Фахівці закидають М. Маклюену не лише надмірне захоплення глобальними категоріями (О. В. Зернецька не без підстав пише, що канадський теоретик не побачив «такої можливості технологічного розвитку комунікацій, яка може мати інше, не обов'язково глобальне застосування», зокрема, здатна посилити «групове, локальне, регіональне, етнічне і національне») [4, с. 46], а й полемізують з його основними постулатами.

Е. Тоффлер у роботі «Третя хвиля» (1980) говорив не про нові параметри суспільства, а про нову цивілізацію, в основу якої покладено новий ресурс – інформаційний. За три десятиліття існування інформаційна система перетворилась на фактор еволюції. Наприкінці ХХ ст. поняття «мережа» стало універсальною метафорою. Заговорили про мережеву політику, економіку, мережеву логіку, мережевий інтелект... І значить, суспільство, яке хотіло б зберегти себе як самостійну цілісність, не може бути тотально комп'ютеризованим [5]. Осмисленню цього феномена Е. Тоффлер присвятив три роботи. У передмові до останньої розвідки він так характеризує їх: «Шок майбутнього» розглядає процес змін, його вплив на людей та організації. «Третя хвиля» аналізує напрямки змін, що нас стосуються. «Метаморфози влади» присвячені проблемі управління: хто і яким чином формує навколишні перетворення» [6, с. 17].

Коментуючи висновки, російський дослідник І. І. Засурський зазначає: «У підсумку виникає нова культура – культура реальної віртуальності, – яка в єдиному цифровому просторі об'єднала всі форми культурної спадщини, наше сьогодення і наше майбуття. «Реальною» цю віртуальність робить те, що синкретична мова електронних комунікацій, якщо дотримуватись теорії Кастельса, є мовою нашої підсвідомості, оперує алегоріями наших снів. А тому наші враження від медіа стають нашим досвідом...» [7, с. 15].

У зв'язку з цим визначається нове завдання для засобів масової комунікації, яке полягає у визначенні змістового зв'язку соціального досвіду, накопиченого індивідом, та суспільної ситуації, яка одночасно постійно змінюється, але при цьому не виключає певної типізації, що і забезпечує соціально логічну згоду, яка повинна приводити до певної рівноваги у переконаннях та бажаннях окремих індивідів.

Список використаних джерел

1. Маклюэн М. Средство есть сообщение. Приложение к книге: Матвеева Л. В., Аникеева Т. Я., Молчанова Ю. В. Психология телевизионной коммуникации: Учебное пособие. М.: РИП-Холдинг, 2002. С. 303-315.
2. Иванов В. Ф. Теоретико-методологичні основи вивчення змісту масової комунікації. К.: Вид-во Київського університету, 1996. 138 с.
3. Маклюэн М. Телевидение. Робкий гигант/ Телевидение: вчера, сегодня, завтра. М.: Искусство Выпуск 7. 1987. С. 156-180.
4. Зернецька О. В. Глобальний розвиток систем масової комунікації і міжнародні відносини. Монографія К.: Основа 1999. 315 с.

5. Тоффлер Э. Третья волна / Пер. с англ. О. А. Феофанова. М.: ООО «Издательство АСТ». 1999. 781 с.
6. Тоффлер Э. Шок будущего / Пер. с англ. О. А. Феофанова. М.: Акма-пресс. 2004. 662 с.
7. Засурский И. И. Масс-медиа второй республики. М.: Изд-во Московского университета. 1999. 272 с.

*Коломієць Г.О.
студентка магістратури
юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету
Науковий керівник: д. філол. н., професор кафедри
інформаційної та соціокультурної діяльності ТНЕУ
Шкіцька І. Ю.*

ЕЛЕКТРОННІ ШАБЛОНИ ЯК ЗАСОБИ ОПТИМІЗАЦІЇ РОБОТИ МІСЬКОЇ РАДИ

Одним з провідних органів державних установ є міська рада – орган місцевого самоврядування в містах України [3]. У своїй роботі міська рада не лише бере участь у соціально-економічному та юридичному житті міста й громади, але і відіграє важливу роль у культурно-розважальних заходах міста тощо.

Запорукою успішної діяльності міської ради в різних напрямках громадського життя є чітка організація діловодної роботи, адже будь-яка організаційна робота вимагає матеріального підтвердження, зокрема створення документів, які фіксують факти отримання та надання інформації, звернення до громадян, перелік здійснених робіт і т.д.

На сьогоднішній день жоден управлінський процес не обходиться без шаблонів документів, передусім електронних [4; 5]. Виходячи з позицій зручності передачі та зберігання інформації для внутрішнього користування (наприклад, для формування управлінської звітності, реалізації проектів, програм, розробки стратегії розвитку або з іншою метою) міська рада може використовувати самостійно розроблені шаблони документів.

Безсумнівно, шаблон документа є продуктом творчої діяльності, який претендує на охорону та захист авторських прав [2]. Зауважимо, що одна державна установа не може використовувати шаблони інших установ. Так, наприклад, шаблон розпорядження районної державної адміністрації не може бути використаним міською радою та підписним міським головою у межах реалізації своїх повноважень. У протилежному випадку будуть порушені конфіденційність інформації, репрезентованої в шаблоні, та авторські права державної установи.

Для кожного документа можна виготовити шаблон, який дає змогу, в першу чергу, уніфікувати формальні характеристики документа. Так, шаблон фіксує структуру документа, містить такі його параметри, як елементи автотексту, шрифти, призначення сполучень клавіш, макроси, меню, параметри сторінки, формування і стилі тощо.